

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Підлісної Ольги Вікторівни

«Сучасні дизайнерські підходи та засоби формування виробничого інтер'єру»,

подану на здобуття наукового ступеня

кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – Дизайн

Представлене до розгляду дисертаційне дослідження Підлісної О. В. складається зі вступу, трьох розділів, висновків (разом 178 с.), списку використаних джерел із 222 найменувань; додатків з 18 таблицями і рисунками, з 2 актами впровадження на 115 с. Автореферат викладено на 21 с. із включенням 6 рисунків.

Сьогодні у багатьох розвинутих країнах постіндустріального суспільства на тлі універсализації й автоматизації виробничої сфери і зменшення кількості робітників все більшої **актуальності** набувають проблеми зростання вимогливості до умов їх праці, в першу чергу до покращення цих умов і до підвищення рівня комфортності виробничого середовища, його естетичних якостей. В Україні, яка стоїть на порозі реформування виробничої сфери, все більшої ваги набувають проблеми створення повноцінного виробничого середовища в умовах переходу на нові технології під час реконструкції існуючих і будівництва нових виробничих потужностей, спроможних задовольнити увесь комплекс мистецьких і дизайнерських вимог до його формування і розвитку.

Іншою стороною цієї проблеми стає впровадження нових дизайнерських підходів до формування естетично повноцінного середовища, які відмінні від традиційних, часто розпорошених зусиль багатьох фахівців і провідної ролі технологів і конструкторів, економістів і гігієністів, колористів і дендрологів т. ін., тобто тих спеціалістів, що сьогодні ні поодиноці, ні разом не спроможні художньо осмислити і створити гуманне середовище у тотальному оточенні механізмів, роботів

і конвеєрів. Ще одним проблемним аспектом формування гуманізованого виробничого середовища стає теоретичне обґрунтування нових дизайнерських підходів. яке, очевидно, повинно бути пов'язаним зі збереженням традицій минулого із моніторинговим накопиченням позитивних змін, із систематизацією середовищних засобів і розробки на цій основі комплексної методики формування сучасного виробничого середовища, насамперед його інтер'єрного простору в майбутньому.

Саме розв'язанню цієї актуальної проблеми присвячено дослідження Підлісної О. В. Іншим аспектом **актуальності**, що підвищує обґрунтованість вибору теми дослідження, є її безпосередній зв'язок з державними документами (Постанова КМ України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі», 1997р.), а також з масштабною науково-дослідною темою Харківської академії дизайну і мистецтв «Формування і розвиток парадигми екологічного дизайну» №011U003934, 2011-12р.р.

У відповідності до задекларованої проблеми, котра, за словами авторки, «...полягає в систематизації численних факторів, які забезпечують гідні умови праці, її безпеку засобами дизайну та сприяють підвищенню ефективності виробництва завдяки естетичним якостям інтер'єру» (с. 5), досить чітко сформульовано **мету** і **задачі** дослідження сутність котрих зв'язана із систематизацією і визначенням дизайнерських засобів і підходів до формування виробничих інтер'єрів, з'ясуванню тенденцій їх розвитку шляхом аналізу особливостей історичного розвитку, принципів і методів середовищного проектування, моніторингу і кваліметричної оцінки рівня комфортності й художньо-естетичної виразності промислових інтер'єрів.

Досягнення мети і вирішення цих задач, **обґрунтованість** і **достовірність** отриманих результатів базується на всебічному аналізі виробничих інтер'єрів промислових підприємств, дизайнерських засобів і

підходів до їх вирішення, представлених у наукових працях і проектах більше ніж 200 фахівців. Підвищенню рівня обґрунтованості і достовірності отриманих результатів, безумовно, сприяло використання відомих загальнонаукових методів системного підходу, математичного моделювання, методів формально-композиційного мистецтвознавчого аналізу і експертних оцінок, графоаналітичні методи т. ін. Достовірність отриманих результатів спирається на їх впровадження у практику дизайнерського проектування і у підготовку студентів-дизайнерів, що підтверджується відповідними актом і довідкою (сс. 299, 300).

Грунтовний аналіз особливостей дизайну виробничого середовища, дизайн-засобів організації промислових інтер'єрів, композиційних методів і прийомів їх створення дозволило отримати ряд нових висновків і результатів. Їх **наукова новизна** полягає в тому, що в теорії та практиці дизайну вперше виокремлено і визначено інформаційно-технологічні, екологічні та художньо-образні характеристики технократичного, ергономічного і комплексного дизайнерських підходів. Реалізація цих підходів стала можливою за умов удосконалення методики моніторингу діючих підприємств за цими характеристиками, а також розробки математичної моделі оцінки комфортності виробничого середовища. Все це разом із запропонованою схемою систематизації дизайн-засобів сприяло формуванню загальних рекомендацій щодо підвищення якості дизайнерських рішень виробничих інтер'єрів. Ці та інші нові результати свідчать про їх теоретичну цінність і вагомість, а також сприяють їх використанню у практиці наукових досліджень і дизайнерського проектування, у навчальному процесі підготовки дизайнерів інтер'єру.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх ефективного використання у подальших дослідженнях художньо-композиційних й естетичних проблем розбудови гуманізованого виробничого середовища, у практиці архітектурно-дизайнерського проектування і формування варіантів рішень виробничих

інтер'єрів, а також у навчальному процесі при підготовці фахівців у галузях дизайну, архітектури і мистецтвознавства, при написанні навчальних посібників і підручників, у лекційних курсах.

Вищезазначені параметри дисертаційного дослідження – мета і задачі, методи і новизна, теоретичне і практичне значення висновків і результатів т. ін. – знайшли своє відображення і розкриття в структурі дисертації, що відзначається чіткістю і логічною побудовою. У **Вступі** до дисертації викладені основні характеристики дослідження – обґрунтована актуальність обраної теми, її зв'язок з науковими програмами; мета, задачі і методи дослідження, об'єкт і предмет, новизна і значимість отриманих результатів для теорії та практики т. ін.

У першому розділі **«Сучасний стан науково-теоретичної бази з проблем формування промислового інтер'єру»** розглянуто вітчизняний досвід дослідження і проектування виробничого середовища, представлений у роботах вітчизняних і закордонних дослідників, серед яких архітектори, інженери і дизайнери, які займалися теорією і практикою промислових інтер'єрів, їх економічними, ергономічними і художньо-композиційними аспектами. У розділі детально розглянуто досвід розвитку виробничого середовища Харківського регіону. У ході дослідження з'ясовано, що проблема формування промислових інтер'єрів не отримала достатнього дизайнерського освітлення, оскільки вона частково вирішувалась у окремих роботах архітекторів, інженерів, ергономістів та інших фахівців. Авторка бачить один із шляхів вирішення цієї проблеми в уточненні понятійного апарату і пропонує 16 загальних визначень (с. 33-37), що допоможуть об'єднати зусилля багатьох фахівців. У цьому ж розділі розглянуто методи дослідження – порівняльний аналіз, методи моніторингу, статистичної обробки і експертних оцінок, методи моделювання і формально-композиційного аналізу т. ін. У висновках робиться зауваження щодо неповноти, розрізненості і застарілості підходів до вирішення проблем промислового

інтер'єру, акцентується увага на необхідності розроблення дизайнерських підходів з їх власним понятійно-термінологічним апаратом.

У другому розділі **«Формування інтер'єрів промислових підприємств засобами дизайну»** розглянуто особливості історичного розвитку виробничого середовища в періоди міжнародних виставок у Лондоні і Парижі наприкінці XIX ст.; у добу домінування конструктивізму і функціоналізму на початку XX ст.; у роботах видатних архітекторів і дизайнерів П. Беренса, В. Гропіуса, А. Майєра, Е. Мендельсона т. ін., а також в діяльності Баухауса, Ульмської школи, інститутів технічної естетики у країнах соціалістичного табору т. ін. На основі аналізу запропонована схема зростання дизайн-засобів формування виробничого середовища в історичному розвитку (с. 62), яка узагальнила результати історичного аналізу і створила передумови для поглибленого вивчення типів дизайн-засобів і композиційних принципів організації внутрішніх просторів промислових будівель і споруд. У розділі значна увага приділена систематизації постійних об'єктивних (архітектурно-дизайнерських) і змінних суб'єктивних (образно-композиційних) засобів, а також 4 композиційним принципам інтер'єрних рішень у 6 різних галузях промисловості. Дана характеристика і сформульовано визначення технократичного та ергономічного підходів, що дозволило авторці прийти до висновку щодо необхідності використання позитивних якостей цих підходів із залученням якомога ширшого діапазону дизайнерських засобів і художньо-композиційних принципів формування промислових інтер'єрів.

Третій розділ **«Новітні дизайнерські підходи у вирішенні виробничих інтер'єрів»** присвячений обґрунтуванню необхідності системного поєднання сучасних екологічних, інформаційно-технологічних й художньо-образних напрямків у дизайні промислового середовища. У розділі значна увага приділена результатам анкетування і моніторинговому аналізу значення і ролі комплексних дизайн-засобів у

підвищенні рівня комфортності інтер'єрного простору промислових будівель і споруд. На цій основі запропонована математична модель оцінки рівня комфортності виробничого середовища із урахуванням витрат (сс. 137-139). Для підвищення наочності розрахунків запропоновано діаграми і графіки комфортності інтер'єрів для різних підприємств (легкої, харчової, деревообробної промисловості т. ін.)

Спираючись на результати моделювання, кваліметричної оцінки і опитування, в дослідженні запропоновано ряд методичних пропозицій щодо підвищення рівня комфортності, екологічності й естетичності сучасного виробничого середовища шляхом використання широкого діапазону дизайнерських заходів. Доведено, що сумісне використання цих заходів можливо в рамках комплексного дизайнерського підходу, який охоплює власно виробниче, допоміжне, рекреаційне і побутове середовище. Це створило підґрунтя для розробки прогностичної моделі і рекомендацій до проектування внутрішнього виробничого середовища різних галузей промисловості.

У **загальних висновках** лаконічно сформульовано основні наукові результати даного дослідження.

До **незаперечних позитивних рис дослідження** слід віднести уміння авторки використати у дисертації всі елементи повноцінного дослідження: глибокий і скрупульозний аналіз, узагальнення і систематизацію його результатів, обґрунтування авторських ідей за допомогою кваліметричних методів математичного моделювання, а також спробу поєднати нез'єднане – мистецькі і кількісні методи. Все це дає право стверджувати, що авторка в повній мірі володіє цими методами, що дозволило їй науково обґрунтувати комплексний дизайнерський підхід до проблем формування промислових інтер'єрів, який відзначається своєю **новизною й евристичністю** з позицій інтеграції різноманітних галузей знань (архітектури, ергономіки, колористики,

економіки т. ін.) в сферу дизайнерського проектування і прогнозування промислових інтер'єрів.

Разом з тим слід звернути увагу на деякі **зауваження і побажання** щодо поліпшення подальшої роботи над темою дисертації:

– розділи дисертації не зовсім збалансовані за своїм обсягом (1 розділ – 30 с., 2 розділ – 80 с., 3 розділ – 55 с.). Очевидно, частину аналітичного матеріалу, наприклад, з другого розділу, можна було би перенести в перший;

– деякі поняття, наприклад, «комфортність середовища», визначені, як «...природні та соціально-економічні показники навколишнього середовища людини, що забезпечують достатньо її задоволеність» (с. 35) потребують, в свою чергу, розкриття змісту з побутовим присмаком поняття «достатня задоволеність»;

– на наш погляд, аналіз загалом негативного радянського досвіду, що представлено на сс. 52-59 і на відповідних рисунках у додатку Б занадто деталізований і завеликий за обсягом;

– на підписах до більшості рисунків, що розміщені у додатку Б (сс. 229-298) не вказані імена авторів – архітекторів і дизайнерів, - а також рік будівництва чи проектування;

– на сс. 77-112 представлено скрупульозно-детальний опис окремих підприємств у різних галузях промисловості, який не завжди зв'язаний із задачами дослідження;

– у тексті зустрічаються російськомовні включення (Табл. А. 21., с. 196, Табл. Б. 241, с. 236) т. ін.

Вищевказані зауваження та побажання загалом носять методичний та технічний характер і не зменшують наукову та практичну цінність результатів дисертаційного дослідження.

Результати дисертації було викладено в 12 одноосібних наукових публікаціях, із них – 6 у фахових виданнях, що входять у перелік МОН України, 5 – в інших вітчизняних наукових виданнях; 1 стаття – у

За актуальністю розглянутих задач, обсягом і новизною дослідження, науковим рівнем і практичною цінністю отриманих результатів дисертація є завершеною, самостійно виконаною роботою, відповідає пунктам 11, 13 « Порядку призначення наукових ступенів і присвоєння вчених звань» ДАК МОН України, які висувуються до кандидатських дисертацій, а її авторка Підлісна О. В. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – Дизайн.

Доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри дизайну
архітектурного середовища
Київського національного
університету
будівництва і архітектури

В.О.Тімохін

Підпис Тімохіна В.О. засвідчую:
секретар Вченої ради КНУБА

О. С. Петренко